

Del I: Norsk beskatning

Utenlandske arbeidsgiver-finansierte pensjonsordninger

I artikkelen gis en oversikt over problemstillinger og skattereglene som gjelder for pensjonsordninger finansiert av utenlandske arbeidsgivere. I del I av artikkelen kommenteres arbeidsgiverfinansierte pensjonsordninger og tilknyttede norske beskatningsprinsipper. I del II kommenteres opptjening av offentlige pensjonsordninger, harmonisering av disse og kort om beskatningsprinsippene.



Advokat
Erik Øxnevad Larsen
Partner Deloitte Advokatfirma



Senior Skatterådgiver
Oddgeir Wik
Deloitte Advokatfirma

Problemstillingen

Økt globalisering og økt mobilitet blant arbeidstakere fører til endring i hvor arbeidstakere opptjener sine pensjonsrettigheter. Det har også en skattemessig side ved at det oppstår spørsmål hvor den fremtidige pensjonen skal skattlegges. Når pensjoner opptjenes gjennom bidrag fra arbeidsgivere, oppstår også spørsmål om premieinnbetaling kan fradragføres og om hvor premieinnbetalingen skal skattlegges. I tillegg oppstår det spørsmål om den fremtidige utbetalingen i det hele tatt utgjør skattepliktig pensjon etter norske regler.

Pensjonssystemene er landspesifikke både når det gjelder finansiering og skattlegging. Et felles trekk er at det er nasjonale pensjoner som er omgitt av skatteincitamenter i form av fradragrett for pensjonspremie og tilhørende skattefritak, eksempelvis for arbeidsgivers premieinnbetaling. Et praktisk unntak fra det er likevel innføringen av skatteloven § 6-72 som er begrunnet i

behovet for å gi fradragrett for innbetalinger til EØS-baserte pensjonsordninger¹.

Pensjonssparing skjer typisk gjennom egen sparing eller premieinnbetalinger fra arbeidsgivere i tillegg til pensjonsopptjening gjennom folketrygden.

De siste årene har det oppstått flere saker knyttet til beskatning av utenlandske pensjonsordninger. Sakene kommer oftest opp ved at skattyter selv gjerne sitter med en utenlandsk (pensjons-)kapital som ikke er oppgitt til norske skattemyndigheter. Skattyter er ofte usikker på den skattemessige behandlingen i Norge og ber om veiledning fra norske skattemyndigheter, eventuelt at skattyter selv ber om frivillig retting. Sakene ender uansett opp som saker med endring av tidligere års skattefastsetninger. Ofte som endring av formuesbeskatningen, men også som endring av tidligere års inntektsfastset-

tinger av utbetaling fra pensjonsordningen eller avkastning på kapitalen.

Sakene kan være kompliserte ved at det er uklart hvordan den utenlandske kapitalen skal klassifiseres for norske skatteformål. Selv om skattyters formål har vært pensjonssparing, ser vi av vedtak fra skattekontorene at ordninger ikke klassifiseres som pensjon, men at skattelegging skjer basert på hva kapitalen er bundet opp i, for eksempel som renteavkastning eller utbytte.

Når det gjelder offentlige pensjonsordninger, følger opptjeningen av alderspensjonsrettigheter nasjonale regler for dette. I Norge er det bl.a. et vilkår at man er medlem i norsk folketrygd i opptjeningsperioden. Andre land kan ha lignende regler. Økt globalisering vil også påvirke opptjening av slike utenlandske offentlige pensjonsordninger. Fremtidens pensjonister kan derfor oppleve å få pensjoner dels utbetalt fra norsk arbeidsgiverfinansiert pensjonsordning, utenlandsk arbeidsgiverfinansiert pensjonsordning, norsk fol-

¹ Prop. 120 LS (2014-2015).

ketrygd og utenlandske offentlige pensjonsordning. Situasjonen krever kunnskap om innholdet i de ulike utenlandske ordningene, for eksempel når starter utbetalingen, hvor lenge løper den og med hvilke beløp, samt kunnskap om skattereglene. De pensjonsrettslige spørsmålene holdes utenfor denne fremstillingen.

Norske regler for beskatning av skattefaviserte pensjonsordninger

Etter norske regler er arbeidsgivers premieinnbetaling skattefri dersom det er gitt fradrag for premieinnbetalingen etter skatteloven §§ 6-45 og 6-72, skatteloven § 5-12 (6), andre setning. Fradrag for kostnad til sikring av pensjoner gis bare etter reglene i §§ 6-46, 6-47 og 6-72 når kostnadene ikke er pålagt ved lov. Etter § 6-46 gis arbeidsgiver på visse vilkår fradrag for tilskudd til foretakspensjonsordning etter lov om foretakspensjon, tilskudd til innskuddspensjon etter lov om innskuddspensjon og tilskudd til tjenestepensjon etter lov om tjenestepensjon.

I og med at skatteloven stiller krav om at tilskuddene skal være i tråd med de nevnte pensjonslovene for at det gis fradrag for tilskuddet, vil arbeidsgivers tilskudd til utenlandsk pensjonsordning utenfor de tre nevnte pensjonslovene ikke gi arbeidsgiver fradragsrett etter § 6-45 og § 6-46 og dermed vil tilskuddet anses som skattepliktig lønnsinntekt for arbeidstaker.

Fra 2015 gis arbeidsgiver fradrag til tilskudd til EØS-basert pensjonsordning som skattyter var medlem av ved etablering av skatteplikt til Norge, jf. skatteloven § 6-72. Formålet med § 6-72 var å fjerne eventuelle EØS-rettslige innvendinger mot at det kun var norske pensjonsordninger som er skattefavisert, jf. Prop. 120 LS (2015-4-2015). Norsk eller utenlandsk arbeidsgivers tilskudd til utenlandsk ordning i tråd med vilkårene i § 6-72, vil da gi skattyter fritak for skatteplikt for arbeidsgivers premieinnbetaling, jf. skatteloven § 5-12.

I forskriften til skatteloven § 6-72-1 oppstilles det både vilkår knyttet til ordningen og vilkår knyttet til skattyter for at fradrags skal gis. Skatteloven § 6-72 er mest praktisk for utenlandske arbeidsgivere som sender arbeidstakere på arbeidsopphold i Norge.

Når det gjelder skattyter må vedkommende:

- være alminnelig eller begrenset skattepliktig til Norge, og
- hele eller tilnærmet hele skattyters inntekt fra arbeid i inntektsåret må skatlegges i Norge,
- skattyter må være medlem av ordningen i minst ett år før skatteplikten til Norge etableres
- det må være gitt fradrag for tilskudd til ordningen før skatteplikten til Norge etableres.

Det sistnevnte vilkåret må da knytte seg til at arbeidsgiver er gitt fradrag for tilskuddet til ordningen før arbeidstaker etablerer skatteplikt til Norge.

Når det gjelder ordningen, fremgår det av forskriften at:

- alderspensjon skal være hovedytelse i ordningen,
- pensjonsinnretningen må være etablert i en EØS-stat og
- ha nødvendig tillatelse til å drive slik virksomheter der, og
- være underlagt tilsyn fra offentlig myndighet der

Det oppstilles og krav om at norske myndigheter kan kreve utlevert opplysninger i etableringsstaten i medhold av skatteavtale, eventuelt at skattyter fremlegger erklæring fra offentlig myndighet i etableringsstaten som bekrefter forhold av betydning for fradragsretten.

I og med at det oppstilles krav om at ordningen må være etablert i en EØS-stat, vil utenlandske pensjonsordninger etablert utenfor EØS, for eksempel Sveits og Storbritannia, ikke gi fradragsrett etter § 6-45 eller 6-72. Arbeidsgivers premieinnbetaling vil da ikke være skattefri etter skatteloven 5-12.

Grunnleggende beskatningsregler knyttet til inntekt og formue fra utlandet

Betydningen av skattemessig bosted

Plikt til å svare skatt har enhver person som er bosatt i riket, jf. skatteloven § 2-1 (1). Hvem som regnes som bosatt i Norge, er nærmere regulert i skatteloven § 2-1 (2) og § 2-1 (3). Sistnevnte har bestemmelser om opphør av bosted når man tar fast opphold i utlandet.

Dersom man er bosatt, er man skattepliktig til Norge for formue og inntekt i Norge og i utlandet, jf. skatteloven § 2-1 (9). Det betyr at utenlandsk arbeidsgivers innbetaling til utenlandsk pensjonsordning kan anses skattepliktig til Norge dersom skattyter selv er bosatt her. Det betyr også at den fremtidige pensjonsinntekten er skattepliktig til Norge dersom mottaker er bosatt i Norge samme år pensjonsinntekten skal skatlegges.

Skatteplikten kan eventuelt begrenses gjennom skatteavtaler Norge har inngått med andre stater eller andre norske regler som skal avhjelpe dobbeltbeskatning.

Skatteavtalene kan begrense norsk beskatningsrett til den utenlandske premieinnbetalingen ved at arbeidsgivers premieinnbetaling anses som skattepliktig lønn og hvor Norge gjennom skatteavtalen har begrenset beskatningsrett. Skatteavtalene kan også begrense norsk beskatning av den fremtidige utbetalingen hvis beskatningsretten er gitt til utbetalingsstaten.

Slik artikkelen er lagt opp, skilles mellom premieinnbetalingen, jf. «Skatteplikt for arbeidsgivers premieinnbetaling» og den fremtidige pensjonsutbetalingen, jf. «Skatteavtalens prinsipper».

Skatteplikt for arbeidsgivers premieinnbetaling?

Det er kun arbeidsgivers premieinnbetalinger i tråd med skatteloven § 5-12 (6), som er skattefri for skattyter.

Premieinnbetalinger i andre tilfeller vil anses som skattepliktig lønnsinntekt.

Arbeidsgivers innbetaling til arbeidsgivers pensjonsordning må anses som lønnsinntekt etter skatteavtalens bestemmelser om lønnsinntekt.

For arbeid utført i Norge vil Norge med henvisning til skattelovens § 5-1 og skatteavtalens lønnsbestemmelser, kunne skattlegge premieinnbetalinger som ikke er skattefrie etter skattelovens § 5-12.

For skattytere som er på arbeidsopphold i utlandet, vil Norge gjennom den samme lønnsbestemmelsen i skatteavtalene kunne ha fraskrevet seg beskatningsretten til lønnsinntekt inkludert arbeidsgivers premieinnbetaling. Eventuelt at premieinnbetalingen inngår i beskatningsgrunnlaget i Norge, men at Norge reelt sett ikke innkrever skatt på fordelene fordi Norge gjennom metodebestemmelsen i skatteavtalen unntar inntekten fra beskatning i Norge, eller gir kreditfradrag for skatt betalt i utlandet etter bestemmelser i skatteavtalene eller skatteloven § 16-20. Et annet alternativ er at inntekten ikke skattlegges i Norge fordi premieinnbetalingen inngår i grunnlaget for skattenedsettelse etter skattelovens § 2-1, 10. ledd.

En rekke arbeidstakere er skattemessig bosatt i Norge, men er arbeidstakere i utlandet og mottar lokal pensjonsordning i utlandet fra sin utenlandske arbeidsgiver. Etter amerikansk rett er for eksempel en innbetaling til en amerikansk 401k-ordning skattefri der, men hvor premien i prinsippet skal inngå i grunnlaget for skatteplikt i Norge, etter som premieinnbetalingen må anses skattepliktig etter skatteloven § 5-1, jf. § 5-12. En premieinnbetaling til amerikansk 401k-ordning er ikke skattefremfordret i Norge etter skattelovens § 5-12. Norge vil likevel antagelig ikke skattlegge den samme innbetalingen. Det skyldes at Norge kan ha fraskrevet seg beskatningsretten etter lønnsbestemmelsene i skatteavtalene, gir kredit i norsk skatt for skatt betalt i utlandet, eller avhjelper dobbeltbeskatning på annen måte.

Dersom skattyter en gang i fremtiden mottar utbetaling fra den amerikanske pensjonsordningen, skattlegges den

som pensjon i USA. Det kan medføre økonomisk dobbeltbeskatning dersom Norge da i prinsippet først lar premieinnbetalingen inngå i skattegrunnlaget i Norge, og deretter skattlegger den fremtidige utbetalingen som pensjon.

Skatteavtalenes prinsipper for beskatning av pensjonsinntekten fra utlandet

Norge har inngått en rekke skatteavtaler med andre stater og det er viktig å lese riktig skatteavtale for å vurdere Norges beskatningsrett. Norges skatteavtaler bygger i stor utstrekning på OECDs modellavtale, men avvik kan forekomme.

OECDs modellavtale sier at «pensions and other similar remuneration paid to a resident of a Contracting State in consideration of past employment shall be taxable only in that State» (vår understrekning).

OECDs modellavtale gir bostedsstaten eksklusiv beskatningsrett til pensjonsutbetalinger i arbeidsforhold.

Pensjonsutbetalingen kan også være skattepliktig i det landet den betales fra, og være gjenstand for kildeskatt i utbetalingslandet. Skatten trekkes av utbetaler. Pensjonsutbetaler vet ikke nødvendigvis hvor mottaker er bosatt og trekker kildeskatt etter internretten i landet.

Hvorvidt utbetalingene skal skattlegges i Norge eller i kildestaten vil da bero på hvorvidt Norge har skatteavtale med det andre landet, og om skatteavtalen gir anvisning på om det er Norge eller kildestaten som skal skattlegge inntekten.

Hvis Norge er gitt eksklusiv beskatningsrett til å skattlegge utbetalingen, kan ikke den andre staten skattlegge. Dersom den andre staten da har skattlagt inntekten, vil ikke norske skattemyndigheter gi kreditfradrag for den skatten som er betalt med den begrunnelse at Norge ikke anerkjenner at den andre staten kunne skattlegge inntekten. Løsningen er da å forsøke å kreve refusjon av skatten i utbetalingslandet. Det er ofte en tidkrevende og vanskelig prosess å gjennomføre som

ofte krever at man må levere skattemelding i det aktuelle landet.

En bedre løsning er da å kontakte pensjonsutbetaler og be om fritak for kildeskatt før utbetalingene skjer ved å dokumentere og vise til at man er skattemessig bosatt i Norge.

OECDs modellavtale er ikke en bindende skatteavtale i seg selv og mottaker av pensjon fra utlandet må sjekke om Norge har inngått skatteavtale med staten utbetalingen skjer fra og deretter vurdere Norges beskatningsrett i lys av den konkrete skatteavtalen.

Skattemessig klassifisering av ordningen

Klassifisering av norske pensjonsordninger byr ikke på problemer. Slike ordninger er opprettet i tråd med norsk rett, og den skattemessige behandlingen følger skattereglene som er gitt for de enkelte ordningene. Pensjonstilbyder har ansvar for innberetning til skatteetaten når utbetalingen en gang i fremtiden starter å løpe.

I praksis er det de utenlandske ordningene som medfører problemer for klassifiseringsformål. Selv om ordningene er etablert for å oppfylle et pensjonsspareformål, er det flere tilfeller fra skatteetatens praksis som viser at skatteetaten ikke anser ordningene som pensjoner, men mer tradisjonelle spareformer.

Saken som refereres i punktet nedenfor, kan tjene som illustrasjon på problemstillingen. Etterfølgende praksis viser at skatteetaten ved sin kontroll og klassifisering av utenlandske ordninger bruker samme metodikk som i vedtaket når den vurderer beskatning av andre utenlandske ordninger.

Vedtak fra skatteklagenemnda om amerikansk «Individual Retirement Account»

Skatteklagenemnda, stor avdeling, fattet 17.11.2016 et vedtak (01 NS 16/2016) som omhandler klassifisering av uttak fra amerikansk Individual Retirement

Account (IRA-konto) for skattepliktig bosatt i Norge. Skattekontoret la opprinnelig til grunn at uttaket skulle beskattes som utbytte fra aksjefond, mens skattepliktige anførte at uttaket skulle anses som pensjon eller lignende ytelse etter skatteavtalen mellom Norge og USA.

Skatteklagenemnda legger til grunn, basert på informasjon fra amerikanske skattemyndigheter, at en IRA-konto er en skattefavoredert individuell spareordning for pensjonsformål. Innskudd kan gi fradrag i arbeids- eller næringsinntekter, og uttak kommer helt eller delvis til beskatning i uttaksåret i USA. Om innskuddet var fradragsberettiget, blir uttaket skattepliktig. En IRA-konto kan bestå av obligasjoner, aksjer og andre finansielle instrumenter. Avkastningen på kontoen i form av renter, gevinst og utbytte kan reinvesteres uten skattemessige konsekvenser for konto-haveren i USA. Om investoren ikke er fylt 59,5 år ved uttak fra kontoen, vil det medføre at det ilegges straffeskatt i tillegg til ordinær skatt på uttaket.

Skatteklagenemnda slo fast at all den tid IRA-kontoen ikke består i innskudd fra en ubestemt krets av personer med rett til andeler i fond, men direkte eierskap i aksjer og kontanter, så kunne ikke uttakene klassifiseres som utbytte fra aksjefond – slik skattekontoret hadde lagt til grunn.

Det ble da vurdert om uttakene kunne beskattes som pensjon, livrente eller IPS-sparing etter norsk internrett.

Pensjon

Skatteklagenemnda vurderte om uttak fra IRA-kontoen kunne anses som skattepliktig pensjonsinntekt etter skatteloven § 5-1. Hva som ligger i begrepet «pensjon», kommer frem av lovforarbeidene til skatteloven i Ot.prp. nr. 86 (1997-1998) side 48:

«Pensjoner er karakterisert ved at de som regel skal sikre skattyter eller de skattyter forsørger, et utkomme fra det tidspunkt vedkommende ervervsinntekt faller bort på grunn av sykdom, uførhet

eller oppnådd pensjonsalder. Ytelsene løper i alminnelighet fra et bestemt tidspunkt og for en bestemt periode, eller så lenge rettighetshaveren lever...»

Basert på denne definisjonen la skatteklagenemnda til grunn at:

«Vilkåret om at ytelsene trer i kraft fra tidspunktet ervervsinntekt faller bort og at ytelsen skal løpe for en bestemt periode eller til rettighetshaveren dør tilsier at skattepliktiges uttak fra IRA-kontoen ikke kan tilsvare pensjon, slik det legges til grunn i forarbeidene til skatteloven.»

Livrente

Nemnda vurderte videre om det var tale om livrente som er skattepliktig etter skatteloven § 5-41. Forarbeidene i Ot.prp. nr. 86 (1997-1998) side 49 sier at:

«Livrente kan omtales som et forsikringsprodukt hvor selskapet på bakgrunn av innbetalt premie skal utbetale terminbeløp så lenge en person lever eller til personen når en bestemt alder. Kontrakten kan være inngått med selskap som er etablert i eller utenfor Norge.»

Skatteklagenemnda konkluderte med at skattepliktiges uttak fra IRA-konto ikke kunne sidestilles med livrente, da det på en IRA-kontoordning ikke er krav om innbetaling av premie og utbetaling av terminbeløp.

Individuell pensjonsordning (IPS)

Etter skatteklagenemndas syn skiller en IRA-avtale seg fra IPS-sparing ved at sistnevnte hovedsakelig gjelder sparing i form av periodiske innskudd med tilsvarende periodiske utbetalinger. I tillegg kan det tegnes forsikring i forhold til uføreytelser.

Skatteklagenemnda slår videre fast at i en IRA-kontoordning får skattepliktige fradrag for innskudd under visse forutsetninger, i tillegg til vanlig beskatning ved uttak i USA. Det er ikke krav til om at det skal foretas faste innskudd, og det er ikke en forsikringsavtale som kan gi rett til uføreytelser i kontoordningen.

Formålet er sparing med skattefradrag til pensjonsformål.

Når det gjelder klassifiseringen av IRA-konto etter norsk rett, viser skatteklagenemnda til dom fra Sør-Trøndelag tingrett (Utv. 2014/269) og Skattedirektoratets tolkningsuttalelse. Det legges her vekt på adgangen til å få fradrag ved innskudd til pensjons- og forsikringsordninger. I tingrettsdommen ble det bemerket at det ikke uten klare holdepunkter kan åpnes for utsatt periodisering av lønnsinntekter. Konsekvensen av dette er at det ikke kan gis fradrag for inntekten som eventuelt skulle skytes inn på IRA-konto etter norske regler. Inntekten som dannet grunnlaget for innskuddet, ble tidfestet i tråd med hovedregelen for arbeidsinntekt (kontantprinsippet), som vanligvis er utbetalingsåret. I dommen legges det til grunn at «I relasjon til norske skatteregler er IRA oppsparte midler, som ikke skal beskattes ved utbetalingen». Skatteklagenemnda la til grunn at dommens slutning om manglende skatteplikt ved uttak, måtte få betydning for klassifiseringen.

Skatteklagenemnda kom da til at IRA-kontoen ikke faller inn under reglene om skattefavoredert sparing for pensjonsformål etter norske regler, og at uttak fra kontoen gjelder midler som det ikke ville være fradragsrett for ved innskudd. Uttak anses da som uttak av oppsparte midler uten skatteplikt.

Skatteklagenemnda la da videre til grunn at skattepliktene for avkastningen følger reglene om formues- og inntektsbeskatning i skatteloven §§ 4-1 og 5-1 for de underliggende objektene i kontoen. For aksjer vil utbytte beskattes og for kontantinnskudd vil renter komme til beskatning. Det skal foretas en gevinst/tapsberegning av innstående aksjer ved eventuell realisasjon. Endelig vil det måtte foretas en formuesbeskatning av verdiene på IRA kontoen.

Kommentar til klassifiserings-spørsmålet

En riktig klassifisering krever god kunnskap om innholdet i ordningen.

Dessverre ser vi i praksis at mange skattytere ikke har god nok kjennskap til egen utenlandsk ordning, og man tror uten videre at det som er pensjon etter fremmed rett også er det etter norsk rett. Utfordringene i praksis er da å skaffe god nok informasjon slik at skattekontoret kan fatte riktig avgjørelse.

I vedtaket legges til grunn at det er den underliggende avkastningen som skal skattlegges i Norge, dvs. at hvis IRAen er bundet opp i aksjer, skal den løpende avkastningen på aksjene skattlegges. Det kan i så fall være utbytter eller salg av underliggende portefølje. Det vil også få betydning om utbytte kan disponeres over eller om det refinansieres automatisk uten kontroll av den enkelte IRA-kontohaver. Det medfører massive rapporteringsutfordringer for skattytere om en skal følge vedtaket. Det vil også innebære en juridisk dobbeltbeskatning som ikke avhjelpest. Avkastningen som opptjenes på kontoen og som i USA tillegges kapitalen, blir gjenstand for løpende beskatning i Norge som igjen innebærer svekkelse av den samme kapitalen. I USA vil USA skattlegge selve utdelingene, selv om avkastning allerede er skattlagt i Norge. Det er i korrespondanse fra skattekontoret lagt til grunn at slik beskatning som skjer i ulike inntektsår, ikke avhjelpest gjennom kreditfradrag etter skatteloven § 16-20.

En løsning kan være å vurdere om det er grunnlag for fremtidig kildeskatt i utbetalingsstaten. Ser man på skatteavtalen mellom Norge og USA, er Norge i artikkel 18 gitt eksklusiv beskatningsrett for private pensjoner som utgjør vederlag for tidligere lønnsarbeid. Det er likevel ikke klart om utbetaling fra en IRA følger skatteavtalens artikkel 18.

Dersom man har ordninger som i USA skattlegges som pensjoner, kan en vise til artikkel 18 som grunnlag for å hevde at USA ikke skal skattlegge utbetalingen. Selv om Norge da ikke anerkjenner den utenlandske ordningen som pensjonsordning, unngår man hvert fall juridisk dobbeltbeskatning av midlene.

Skatteetatens kontrollarbeid

Norge har inngått avtale med både USA (ved Foreign Account Tax Compliance Act – FATCA) og OECD-medlemsstatene (ved Common Reporting Standard – CRS). Disse avtalene sikrer at norske skattemyndigheter får årlig informasjon om norske bosatte skattyteres finansielle eiendeler i de landene avtalene omfatter. Norske finansinstitusjoner har tilsvarende plikt til å rapportere utlendingers finansielle eiendeler, og disse opplysningene rapporteres videre fra Skatteetaten til den aktuelle skattyters bostedsland under FATCA/CRS-avtalene.

Avdekking av norske skattyteres formuer i utlandet er en høyt prioritert oppgave i Skatteetaten. Vi erfarer også at Skatteetaten inkluderer utenlandsk inntekt og formue som de har mottatt fra andre staters skattemyndigheter i den enkelte skattyters skattemeldinger. Det kommer i disse tilfellene opp et varsel i skattemeldingen om at Skatteetaten har mottatt opplysninger om utenlandske formues- og/eller inntektsposter, og man kan da enten akseptere de rapporterte tallene, eller korrigere disse. I mange tilfeller ser vi nok at kvaliteten på disse opplysningene er varierende, men det innebærer også en klar oppfordring fra Skatteetaten om å gi korrekte opplysninger.

Riksrevisjonen har undersøkt Skatteetatens arbeid med å avdekke norske skattepliktiges inntekter og formuer i utlandet for årene 2017–21. I rapporten «Skatteetatens arbeid med å avdekke norske skattepliktiges inntekter og formuer i utlandet samt kryptovaluta», er konklusjonen at Skatteetaten på en god måte har tatt i bruk flere virkemidler for å avdekke verdier i utlandet, men at det er gjennomført for få kontroller. Skattedirektøren varsler større ressurser til slik avdekking. Hun mener at summen av bedre veiledning, mer tilrettelegging, mer kunnskap og flere kontroller vil gi en høyere etterlevelse av skattereglene²

Riksrevisjonens rapport

Riksrevisjonens rapport (datert 19.10.2023) sier at:

«Skatteetaten har tatt i bruk flere virkemidler, men har lagt for lite vekt på kontroll, noe som kan ha ført til lav oppdagelsesrisiko. Skatteetaten legger mer vekt på informasjon og veiledning enn kontroll. De har prioritert virkemidler som bidrar til å øke kunnskapen om hva som skal rapporteres inn.»

Riksrevisjonen konkluderer med at de fleste som har formue og inntekt i utlandet kjenner til rapporteringsplikten, og bevisst bryter reglene. Manglende rapportering skyldes ifølge Riksrevisjonen manglende vilje, og ikke manglende kunnskap.

Riksrevisjonen anbefaler Finansdepartementet å sørge for at Skatteetaten:

- Har et tilstrekkelig høyt kontrollnivå i tråd med risikoen på utlandsområdet for å sikre legitimitet, likebehandling og skatteprovenyet
- Øker utnyttelsen av opplysninger fra utlandet og egne datakilder for analyse og risikovurderinger, målrettet dulting og kontroll
- I større grad benytter ordningen med å sende bistandsanmodninger som et ledd i kontrollarbeidet

Basert på Riksrevisjonens rapport og anbefalinger kan man altså forvente en høyere grad av kontrollvirksomhet på dette området fremover.³

Skatteetatens kontroller tilsier at skattyterne må ha god kjennskap til sine utenlandske pensjonsordninger slik at skattyterne selv kan gjøre riktige klassifiseringer av ordningene og anvende skattereglene korrekt. I de sakene vi har sett siste året synes skattekontoret å være bevisst på den «metodikken» som ble lagt til grunn i skatteklagenemndas vedtak.

³ <https://www.riksrevisjonen.no/rapporter-mappe/no-2023-2024/skatteetatens-arbeid-med-a-avdekke-norske-skattepliktiges-inntekter-og-formuer-i-utlandet-samt-kryptovaluta/>

² <https://kommunikasjon.ntb.no/pressemeding/18011769/skatteetaten-har-okt-kontrollen-av-verdier-i-utlandet?publisherId=1726411&lang=no>